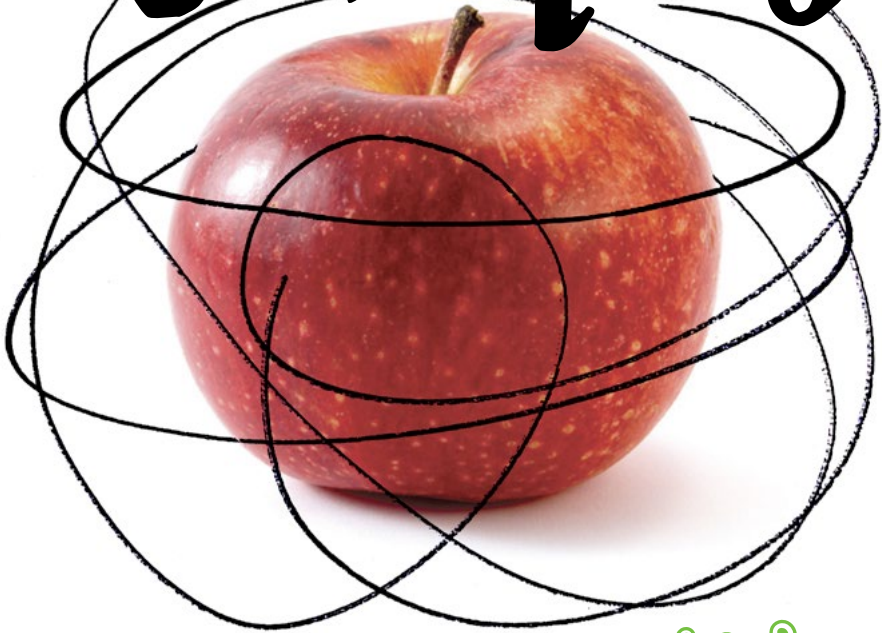
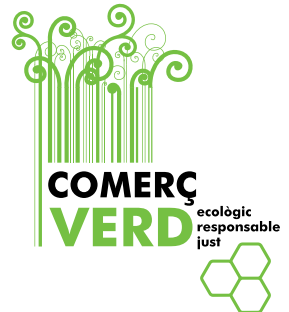

no m'em- boliquis

**GUIA DE BONES
PRÀCTIQUES
AMBIENTALS
A ARGENTONA**

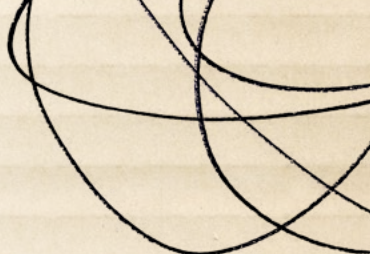
Guia elaborada per:

FUNDACIÓ CATALANA PER A LA PREVENCIÓ DELS RESIDUS I EL CONSUM RESPONSABLE © 2016
www.residusconsum.org

Aquesta guia s'ha editat per a fer-ne difusió en formats digitals. Només s'han editat uns pocs exemplars en paper reciclat, per tal de generar menys residus. Si tens a les mans un exemplar imprès i creus que ja no l'utilitzaràs, fes-lo arribar a algú altre que en pugui fer un bon ús.

Índex

-
- 4 Els residus municipals
 - 5 La prevenció de residus: el primer pas!
 - 6 Els actors de la prevenció: som responsables de les nostres deixalles
 - 7 Propostes senzilles per reduir la QUANTITAT de residus
 - 8 On vas sense cabàs? Aturem l'ús de bosses de plàstic
 - 9 Millor si és a granel
 - 10 No t'equivoquis d'envàs
 - 14 El paper i el material d'oficina
 - 16 Propostes senzilles per reduir la PERILLOSITAT dels residus
 - 21 Alguns criteris i eines a l'hora d'anar a comprar
 - 22 Productes de proximitat o km 0
 - 23 Etiquetes i símbols
 - 24 La reparació i reutilització dels materials
 - 25 L'intercanvi i la prevenció de residus
 - 26 Xarxa de comerços respectuosos amb el medi ambient d'Argentona
 - 28 Qüestions per a la reflexió
 - 29 Glossari

Els residus municipals

Per **residus municipals** entenem els generats als domicilis particulars, als comerços, a les oficines i als serveis, i també els que no tenen la consideració de residus perillosos i que per la seva naturalesa o composició es poden assimilar als que es produeixen a les llars i a les activitats abans esmentades.

La nostra societat produeix grans quantitats d'objectes de consum, molts d'ells innecessaris, que gairebé mai estan pensats per ser reutilitzats. Aquesta pràctica es tradueix en la generació d'una quantitat creixent de residus que comporta impactes ambientals, econòmics i socials.

La producció de residus a Catalunya ha augmentat durant molts anys de forma gradual fins l'any 2008. A partir de llavors s'inicia una lleu davallada fins l'any 2014, relacionada, principalment, amb la situació econòmica del país. Malgrat tot, a Catalunya, encara produïm més de 3.650.000 tones anuals de residus.

Malauradament, la major part d'aquests residus no són recollits selectivament i una part important va a parar a tractament finalista (**dipòsit controlat i incineradora**), fet que provoca el malbaratament de recursos valuosos.

A Argenton, l'any 2014 es van generar 1,36kg de deixalles per habitant i dia. Aquesta xifra, tot i trobar-se dins de la mitjana catalana, suposa una producció de residus i un malbaratament de recursos naturals excessius. En els darrers anys, però, la tendència s'estabilitza tot i que encara queda molt per reduir.

Per posar fre a aquesta situació, presentem aquesta Guia Pràctica de Reducció de Residus i Consum Responsable. Aquesta vol ser una eina on trobar consells i alternatives per *exercir*, en el nostre municipi, *una opció de compra més respectuosa amb el medi i la nostra salut*.

Els **mots destacats** els trobaràs al glossari

La prevenció de residus: el primer pas!

Només fent-nos nostra l'aposta per la prevenció aconseguirem reduir el consum de materials, aigua i energia, i fer el millor ús dels recursos de què disposem. Cal, doncs, entendre la prevenció com una estratègia prioritària i portar endavant diferents actuacions que la potenciïn de forma efectiva.

Els criteris que haurèm de tenir presents a l'hora de decidir un model de consum que permeti la **reducció** i la posterior recuperació de les deixalles es basen en la jerarquia ecològica dels residus:

1r.
*Reduir i evitar
els residus innecessaris*

La manera d'afrontar amb eficàcia el problema de l'excés de **residus** és aplicar el principi que *el millor residu és el que no es produeix*.

La prevenció permet reduir el consum innecessari de recursos naturals, les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i la contaminació derivada dels tractaments finalistes –abocament i incineració–.

2n.
*Reutilitzar, retornar i
reparar tot el que es pot
tornar a fer servir*

La reutilització dels materials consisteix en l'ús d'un producte més d'una vegada, amb la mateixa funció o amb una altra, sense modificar significativament la seva forma original.

3r.
*Reciclar tot el que es pot
utilitzar com a substitut
de matèria primera*

El procés de reciclatge recupera els **residus** ja generats i els transforma, mitjançant un procés industrial, en un nou producte.

4t.
Actuar Responsablement

Amb l'adquisició de productes i serveis, pensats sota criteris de responsabilitat i sostenibilitat, els consumidors/es podem promoure el canvi cap a un nou model de consum, més just socialment i ecològicament.

Els actors de la prevenció: som responsables de les nostres deixalles

Posar fre a la producció innecessària de **residus** ha esdevingut un repte important que necessita la reflexió, el convenciment i el compromís conjunt de ciutadans, comerços, productors i administracions a través del que anomenem *la responsabilitat compartida*.

Les accions de cada persona contenen un gran potencial de canvi, tant pel que fa al medi ambient com a la societat en què vivim. Les accions quotidianes transformen el medi (la nostra compra diària, el consum d'envasos, l'ús que fem del cotxe, el consum d'aigua i energia, etc.), i és a les nostres mans exercir un **consum responsable** que minimitzi l'impacte de les nostres activitats.

... però no només és cosa nostra:

Els fabricants han de posar al mercat productes duradors (no d'un sol ús), dissenyats per ser reutilitzats i, a la fi de la seva vida útil, reciclats.

Els comerciants han de posar a l'abast del consumidor productes respectuosos amb l'entorn i que contribueixin a reduir els residus

Les administracions públiques han de vetllar perquè els ciutadans puguin consumir sense malmetre el medi ambient.

Els ciutadans, amb les nostres actituds i decisions, podem incidir perquè fabricants, comerciants i administracions públiques garanteixin una gestió respectuosa amb el medi, basada en la **reducció** i la recuperació de materials i no en l'abocament o la incineració.

Propostes senzilles per reduir la *quantitat* dels residus

La causa principal de l'augment del pes i del volum de les deixalles són els envasos d'un sol ús. Sovint es fabriquen a partir de primeres matèries no renovables i difícilment reciclables un cop s'han utilitzat.

La solució a aquesta problemàtica no és gens fàcil. Com a consumidors, però, podem prendre algunes mesures molt senzilles.

Quan anem a comprar:

Evitem

les bosses de plàstic

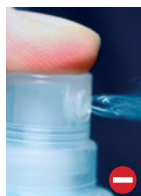
els envasos d'un sol ús

les safates de plàstic

els aerosols

els embolcalls innecessaris

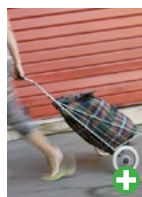

el paper malversat

Escollim

el carretó i el cabàs

els envasos reutilitzables

els productes a granel

els polvoritzadors

els embolcalls mínims

el paper reciclat

Argentona ha fet passos endavant en aquest sentit. Amb la implantació el 2004 del sistema de recollida selectiva porta a porta va incrementar considerablement els seus nivells de reciclatge.

El 2009 va ser pionera en la introducció del sistema de Pagament per generació, que compensa o penalitza econòmicament a les famílies segons la quantitat de residus generats.

Amb aquests dos sistemes s'ha aconseguit reduir notablement la quantitat de residus de la fracció resta i els envasos.

On vas sense cabàs? Aturem l'ús de bosses de plàstic

La bossa de plàstic és un producte emblemàtic de la cultura d'un sol ús, omnipresent a la nostra societat.

Tot i que al nostre país, arran del debat generat per la campanya Catalunya lliure de bosses, el consum de bosses d'un sol ús s'ha reduït als darrers anys, encara es fa un ús excessiu i sovint innecessari d'aquest envàs.

Actualment es calcula que a Catalunya encara es consumeixen 22,5 milions de bosses a la setmana, és a dir 405 bosses de plàstic anuals per llar o 156 bosses per habitant. Segon dades de l'Agència de Residus de Catalunya trobem que les grans cadenes i supermercats han reduït el seu consum (la major part d'ells les cobren) però en canvi, el comerç petit i de proximitat (que les distribueix gratuïtament) ha augmentat el consum en un 7,8%, passant a ser l'origen del 90,6% de les bosses de plàstic amb nances d'un sol ús que es distribueixen al nostre país.

La situació actual mostra que si volem avançar en una reducció efectiva de les bosses d'un sol ús cal anar més enllà dels acords voluntaris amb els establiments tal i com proposa la campanya Catalunya lliure de bosses i la celebració del 3 de juliol, Dia Internacional lliure de bosses.

Els establiments membres de l'associació **Argentona Es Mou** han començat a cobrar les bosses de plàstic l'1 de gener de 2016. Amb aquesta iniciativa han aconseguit reduir la distribució de bosses i s'ha minimitzat l'impacte que porten associat.

Per a més informació:
www.residusiconsum.org
www.plasticbagfreeday.org

Millor si és a granel

A les botigues i comerços d'Argentona podem trobar gran varietat de productes a granel: fruites i verdures, embotits, formatges, pastes, llegums, vins, llet, pinsos, etc. Demanem-los i no deixem que ens els emboliquin innecessàriament.

Alguns supermercats prefereixen oferir-nos els productes per unitats petites i embolicats excessivament tot i que, sovint, també els tenen sense embolicar

Optem per productes a **granel** i no deixem que ens hi posin safates de plàstic o paper d'alumini.

A més, tinguem en compte també aquells productes que són de cultiu ecològic i de la terra, potenciant el menor impacte al medi ocasionat per la seva producció i distribució.

A Argentona podem trobar fruita i verdura ecològica i de proximitat en molts establiments.

Què podem fer?

- Optem per l'oferta de productes a **granel**, sense envasos innecessaris.
- Sempre que sigui possible, posem els productes directament al cistell.
- També podem fer servir carmanyoles o envasos reutilitzables com, per exemple, els pots de vidre per comprar la carn, el peix, els llegums, etc.
- A les bodegues de venda a **granel** podem portar envasos reutilitzables quan hi comprem vins i licors.

No t'equivoquis d'envàs

Actualment els residus d'envasos (paper i cartró, vidre, plàstic, metall i mixtes) suposen la segona fracció en pes de la composició dels residus municipals, amb el 25% del total de residus produïts, per darrera del 36% que representa la fracció orgànica.

Font: FPRC, 2009.

Els envasos reutilitzables

Reutilitzar és tornar a fer servir tot allò que pot complir la mateixa funció o una altra. D'aquesta manera, podem evitar molts residus innecessaris.

Una ampolla de vidre retornable permet estalviar fins a 40 brics o 40 ampolles de plàstic d'un litre.

Hi ha comerços a Argentina que venen productes amb envàs retornable: aigua, sifons, safates de terrissa pel menjar cuinat,... No dubtem en demanar-los.

Sabies que... fer servir una ampolla de vidre retornable permet estalviar l'energia necessària per fer funcionar un ordinador portàtil durant 10 hores o un de sobretaula durant 5 hores.

Què podem fer?

A les botigues, bodegues, bars i restaurants demanem sempre begudes en envasos retornables.

Els envasos reciclables

Reciclar és transformar un objecte, a través d'un procés industrial, en un nou producte per a un nou ús.

La realitat de les botigues i els nous costums i hàbits a l'hora d'anar a comprar fan que sovint no trobem envasos reutilitzables. Aleshores, què podem fer? Comprar productes en envasos reciclables i/o amb el menor impacte ambiental.

A més, hem de dipositar-los als contenidors corresponents (verd pels envasos de vidre) o bé treure'ls el dia que correspongui de la recollida porta a porta (dilluns i dijous pels envasos lleugers i dimarts pels envasos de paper i cartró) per fer la recollida selectiva i poder reciclar-los.

No tots els envasos reciclables són iguals:

- N'hi ha que serveixen per tornar a fer un nou producte sense disminuir la qualitat del material. És el cas del vidre: podem fer un recipient de vidre reciclat per contenir aliments.
- Altres materials, en reciclar-se, perden la qualitat, i només podrem fer un producte diferent i de menys qualitat. És el cas dels envasos de plàstic: obtenim un plàstic de menor qualitat, no apte per estar en contacte amb aliments.
- Els envasos fets amb més d'un material són molt difícils i costosos de **reciclar**. És el cas dels brics, les bosses mixtes (plàstic, alumini i paper), etc.

A quins criteris respon cada tipus d'envàs?

El vidre retornable és un envàs resistent i amb una forma estandaritzada. Només és viable un sistema de retorn de l'envàs en circuits locals.

Els envasos d'un sol ús tenen circuits internacionals de producció i distribució, però el **residu** es queda en el lloc de consum. Es fabriquen amb material lleuger per abaratir el cost del transport a llargues distàncies.

La imatge de marca tendeix a la desestandarització dels envasos per diferenciar les marques i això dificulta la possibilitat de mantenir sistemes de reutilització globals.

Escollir envasos retornables contribueix a fomentar la indústria local i descentralitzada.

El vidre

El vidre és l'únic envàs reutilitzable existent per a usos alimentaris. Els envasos retornables, un cop buits i nets es poden tornar a fer servir. S'aconsegueix així un important estalvi energètic i de matèries primeres.

Característiques del material

El vidre és un material molt estable, impermeable als gasos i resistent a la corrosió. És més fràgil i pesant que altres.

Com a residu...

En reciclar-lo no perd la qualitat i permet estalviar energia.

Què podem fer?

- Comprem l'aigua, els refrescs, la llet, el vi, el cava, etc. en envasos de vidre retornable sempre que sigui possible.
- Retornem les ampolles de vi i cava als circuits de recuperació
- Participem en la recollida selectiva de vidre

Sabies que... l'energia estalviada en reciclar una ampolla de vidre equival a l'ús d'una bombeta de 100 W durant 4 hores.

Les llaunes de ferro i d'alumini

Característiques del material

El ferro és un material amb una distribució mundial abundant però pesa més que l'alumini. L'alumini és un material molt valuós tret de la bauxita. Per fer una sola tona d'alumini cal extreure 4 o 5 tones d'aquest mineral que s'obté a països tropicals i països de l'est europeu. La seva extracció comporta un elevat cost energètic i causa greus impactes ambientals i socials als països proveïdors.

Com a residu...

Actualment es recupera el 38 % de les llaunes a través de la recollida selectiva. Malauradament la major part d'aquests residus d'envasos generats s'acaben abocant o incinerant fet que suposa una importantíssima pèrdua de recursos.

Què podem fer?

- Intentem evitar el consum innecessari de llaunes.
- Optem pels pots i les ampolles de vidre.
- Participem en la recollida selectiva de les llaunes

Sabies que... reciclar una sola llauna d'alumini permet estalviar l'energia per fer funcionar una TV durant 8,5 h o una nevera durant un dia.

Els plàstics

Els plàstics s'utilitzen com a envasos i embalatges d'un sol ús, sovint superflu, com és el cas de les safates plàstiques que han proliferat exponencialment a grans superfícies i botigues d'alimentació.

Característiques del material

És un subproducte de la fabricació de combustibles fòssils (gasoli i benzina).

Els més utilitzats són el polietilètereftalat (PET), polipropilè (PP), poliestirè i poliestirè expandit (PS-PSE), polietilè d'alta densitat (HDPE-PEAD) i polietilè de baixa densitat (LDPE-PEBD), policlorur de vinil (PVC), etc.

El reciclatge es dificil i car perquè cada un es fon a diferent temperatura, i per tant, s'ha de fer una tria prèvia per separar les diferents tipologies. Els fabricants han d'indicar el tipus de plàstic amb un codi d'identificació amb número.

Com a residu...

No tots els plàstics s'arriben a **reciclar**. El plàstic que es recupera és molt poc en comparació amb el que s'utilitza.

Què podem fer?

- Evitem el consum de plàstic innecessari. Decidim-nos pels envasos retornables.
- Utilitzem bosses reutilitzables, carmanyoles, etc. per comprar a granel.
- Participem en la recollida selectiva i usem estris de plàstic reciclat.

Els brics i altres mixtos

El bric és el més popular dels envasos mixtos, fets de diferents materials.

Productes mixtos habituals són el cartró plastificat (llet) i les bosses de plàstic i alumini (patates fregides, llaminadures, congelats, etc.).

Característiques del material

El bric està fet d'alumini, plàstic i cartró. Per mantenir la producció actual a l'estat espanyol cal tallar un equivalent de 1.700.000 arbres l'any, consumir milions de barrils de petroli i extreure 25.200 tones de bauxita anuals.

Com a residu...

El seu reciclatge és dificil i car pel fet de ser mixt. Fins fa poc, es reciclava només una part del cartró. Actualment s'ha iniciat el reciclatge de l'alumini.

Què podem fer?

- Evitem el consum de brics i envasos mixtos.
- Escollim productes a granel o en envasos de vidre.
- Participem en la recollida selectiva.

Sabies que... per cada ampolla de vidre retornable que utilitzem evitem el consum d'uns 40 brics.

El paper i el material d'oficina

Utilitzem paper reciclat i lliure de clor

S'anomena PAPER RECICLAT el que es fabrica a partir de paper vell recollit selectivament.

Fins fa poc s'ha mantingut la confosa definició de *paper ecològic* —encara que no fos reciclat!— per al que és blanquejat sense utilitzar clor (un element que causa greus impactes al medi ambient i la salut). Actualment la Generalitat de Catalunya atorga només el distintiu de qualitat ambiental de paper reciclat i blanquejat sense clor quan es compleixen rigorosament aquests requisits.

Si bé fa un temps el paper reciclat era difícil de trobar i més car que el paper de pasta verge, aquesta situació ha canviat. Actualment, ja hi ha al mercat una gran oferta de papers reciclats, amb una bona qualitat i preu.

Què podem fer?

Reduïm el consum innecessari de paper.

Utilitzem paper reciclat i lliure de clor.

Escriuim, imprimim o fotocopiem per les dues cares.

Evitem la propaganda o els catàlegs que no necessitem.

Evitem l'ús de mocadors i tovallons de paper i, en general, de tots els productes d'un sol ús.

Un cop utilitzat, treiem el paper el dia de la recollida porta a porta que correspongui. Se'n farà paper reciclat.

El material d'oficina

La problemàtica ambiental associada a aquest tipus de productes (bolígrafs, retoladors, arxivadors, coles, adhesius, etc.) fa referència al tipus de material emprat en la fabricació, la perillositat, la generació de residus associada o la seva capacitat de reutilització.

Retoladors en base aigua, paper reciclat, pega sense dissolvents i joguines de fusta que no necessiten piles són alguns dels productes que trobem a les papereries d'Argentona.

Els aparells electrònics

En els darrers temps, els residus d'aparells electrònics han augmentat molt. Els impactes que provoquen aquests aparells són molt diversos però, en termes generals, la seva incidència es deu sobretot a l'ús de determinats components nocius en la seva fabricació, així com a l'elevat consum d'energia a l'hora de fabricar-los.

Què podem fer?

Comprem material d'oficina poc agressiu per a l'entorn:

- Correctors d'escriptura i coles sense dissolvents tòxics
- Retoladors, marcadors i bolígrafs recarregables i sense dissolvents tòxics
- Marcadors fosforescents de fusta

Adquirim el material fungible tot evitant l'excés d'embolcalls (a granel, en formats grans sense blísters ni embolcalls, etc.).

Utilitzem tòners recarregables per a les impressores i fotocopiadores

Optem per aparells electrònics amb certificació ecològica.

Ampliem al màxim les prestacions dels ordinadors abans de comprar-ne un de nou (memòries, dispositius externs, etc.).

Portem a la deixalleria els aparells quan ja no es puguin aprofitar.

Propostes senzilles per reduir la *perillositat* dels residus

Hi ha una part petita de la brossa que conté elements molt perjudicials per al medi ambient i la salut de les persones. Estem parlant de les piles, els insecticides, les pintures, els dissolvents, els productes de neteja, els aerosols, les coles, etc.

En alguns casos podem substituir-los per productes menys perjudicials; altres vegades només en podrem racionalitzar el consum.

Què podem fer?

- Fem servir aquests productes amb mesura.
- Mirem bé l'etiqueta abans d'optar per aquests productes.
- Comprem productes que no portin substàncies nocives. Sovint els remeis casolans poden ser una bona alternativa.
- Portem els residus de productes problemàtics a la **deixalleria** per assegurar que es tractin d'una manera adequada.
- Cal que el tractament dels residus sigui més sostenible. La indústria i l'administració han de cercar altres tractaments més innocus i menys perjudicials per a la salut i el medi.

Als comerços verds d'Argentina podem trobar cosmètica natural per a adults i nadons i productes d'higiène íntima sostenibles com la copa menstrual. També productes de neteja, fitosanitaris i pintura ecològica.

És important que les coses estiguin netes i desinfectades, però no per això hem d'utilitzar productes que contaminen el medi ambient.

Aquests productes han de portar els símbols o pictogrames de riscos ja que són perillosos i poden esdevenir també **residus** perillosos, nocius o problemàtics per al medi ambient:

Gasos. Envàs amb gas a pressió.

Explosiu. Té una combustió ràpida i perillosa.

Toxicitat aguda. Provoca efectes adversos per a la salut de forma immediata. Pot arribar a ocasionar la mort.

Perillós per aspiració. Causa efectes negatius molt diversos i molt greus a llarg termini.

Corrosiu. Pot destruir metalls i causar danys irreversibles en teixits vius.

Inflamable. Pot inflamar-se amb la presència d'una font de calor o per fricció.

Perillós per al medi ambient aquàtic. Molt tòxic per als organismes aquàtics.

Comburent. Accelera la combustió.

Irritant. Provoca irritació de la pell i les mucoses, al·lèrgies cutànies, somnolència o vertigen.

Els productes de neteja

De quins productes parlem?

Els nostres hàbits de neteja han canviat en pocs anys. Actualment, s'utilitzen grans quantitats de productes agressius, com el sulfamat, els desengreixants, els detergents, els netejaforns... que netegen la llar però contaminen. La publicitat, sovint enganyosa, ens fa creure que són indispensables.

Quins problemes causen?

Aquests productes poden desprendre vapors que afecten els ulls i les vies respiratòries, o causar irritacions i cremades per contacte amb la pell. Abocats per l'aigüera o com a residus són molt perjudicials per al medi ambient.

Com els podem evitar?

No ens capfiquem a netejar a base de productes agressius. Hi ha solucions més respectuoses amb la nostra salut i el medi ambient.

Remeis casolans

Per a la neteja de la llar:

Per fregar el parquet i les rajoles de gres: vinagre (1 raig a la galleda)

El bicarbonat és un blanquejador molt útil per a sanitaris, marbres, etc.

Com a desembussadors: aigua bullint, bicarbonat o vinagre

Per a la neteja dels mobles: 1 part de llimona i 2 d'oli d'oliva.

Com a llevataques: dissolvents d'alcohol o acetona i sense dissolvents clorats. El millor, però, és fregar la taca amb sabó.

Podem comprar productes respectuosos amb el medi: Sodasan, Almacabio, Ecover, Froggy, KH7 Ecològic, etc.

Els plaguicides: insecticides, herbicides i fungicides

De quins productes parlem?

Són els productes que utilitzem per matar els éssers vius que ens resulten molestos (insectes, etc.). La majoria són **no biodegradables** i bioacumulatius.

En cas d'utilitzar-los:

- Mirem bé l'etiqueta.
- Ventilem l'espai on els apliquem; evitem inhalar-los; no hi entrem fins una estona després d'aplicar-lo.
- Netegem-nos bé després de l'aplicació.

Quins problemes causen?

Alguns d'ells contenen substàncies molt tòxiques per contacte directe. Poden afectar la nostra salut. Molts contenen substàncies cancerígenes. Dispersats pel medi contaminen greument el sòl i les aigües.

Alerta amb les fumigacions!

Es en el moment en què sorgeix una plaga quan és més justificat l'ús de plaguicides: rates, paneroles, etc. Sempre cal prendre mesures per protegir la salut. En cas d'una fumigació a casa nostra o a la feina, demanem que ens informin prèviament dels productes que utilitzaran, dels seus efectes i de les mesures de seguretat que caldrà prendre.

Com els podem evitar?

Reduim-ne al màxim el consum.

Remeis casolans

Per a les arnes: plantes aromàtiques com l'espigol, productes amb escorça de cedre ("Poliil")

Per a les formigues: aigua calenta amb bòrax
Contra mosques i mosquits: fragàncies com la menta, romani o alfàbrega.

Contra el pugó: polvoritzar la planta amb sabó diluït en aigua.

Els aerosols

De quins productes parlem?

Els aerosols, sovint anomenats esprais, són els envasos de productes molt diversos: desodorants, pintures, productes de neteja, etc.

Quins problemes causen?

Contenen gasos **propel·lents** perjudicials per al medi ambient, fins i tot quan l'etiqueta diu que no afecten la capa d'ozó. Quan comprem un aerosol, només n'aprofitem aproximadament la meitat: la resta són aquests **propel·lents**.

Com els podem evitar?

Molt sovint l'ús d'aerosols és injustificat.

Remeis casolans

Utilitzem polvoritzadors, brotxes i pinzells, barres o tubs.

Els productes amb mercuri

De quins productes parlem?

Són productes molt variats:

- termòmetres
- piles
- fluorescents
- alguns plaguicides també en porten

Quins problemes causen?

El mercuri és molt tòxic per als éssers vius. És bioacumulatiu, molt volàtil i es dispersa fàcilment pel medi. Pot provocar intoxicacions greus per inhalació.

Si s'incinera, es dispersa per l'aire. Si s'aboca, pot dispersar-se pel sòl i les aigües.

Com els podem evitar?

Reduïm-ne al màxim el consum.

Alternatives

En lloc d'aparells amb piles: aparells sense piles (energia solar, connexió a la xarxa, etc.)

En lloc de piles d'un sol ús: piles recarregables o sense mercuri.

Els productes de l'automòbil

De quins productes parlem?

Malgrat que la publicitat dels fabricants d'automòbils els presenta associats a la natura, no podem ignorar que l'ús del cotxe produeix residus problemàtics que hem de reduir.

- Les bateries dels vehicles contenen plom i àcid sulfúric.
- Els olis usats porten molts hidrocarburs contaminants.
- Els líquids refrigerants i anticongelants tenen dissolvents orgànics.

Quins problemes causen?

El plom és tòxic per a microorganismes i plantes. En animals i persones les intoxicacions cròniques causen problemes molt greus per a la salut.

Els olis abocats al sòl o a l'aigua contaminen l'entorn.

Com els podem evitar?

En primer lloc fent un ús racional del cotxe i fent servir sempre que es pugui el transport públic.

A més:

No llencem els olis i anticongelants per aigüeres o desguassos.

Un cop esgotats o usats, portem aquests productes a la deixalleria. També hi ha benzineres o mecànics que recullen els olis usats.

Portem sempre les bateries velles a la deixalleria.

Els productes de bricolatge

De quins productes parlem?

Els productes que fem servir per arreglar la llar —pintures, vernissos, coles, dissolvents, decapants, etc.—tenen composicions químiques molt variades i, per tant, ocasionen problemes molt diversos.

Quan utilitzem productes de bricolatge no hem de fumar, beure ni menjar. Tampoc no és aconsellable portar lents de contacte. Ventilem bé l'espai on apliquem el producte.

Quins problemes causen?

La majoria d'aquests productes suposen un perill per al medi ambient i la salut de les persones a causa de la seva toxicitat. Poden desprendre vapors que provoquen irritacions de la pell i mucoses, mals de cap, vòmits o mareigs. Són productes que contenen **metalls pesants** i/o altres compostos perjudicials. Alguns porten clor, fet que augmenta el seu poder contaminant. Els dissolvents en són un exemple.

El perill d'aquestes substàncies es perllonga durant tot el seu cicle de vida: producció, utilització i eliminació.

Com els podem evitar?

Reduïm-ne el consum.

Alternatives

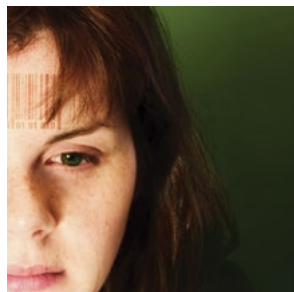
En lloc de pintures sintètiques, vernissos i decapants: pintures ecològiques i productes innocus a base d'oli i altres ingredients naturals.

En lloc de dissolvents químics com l'aiguarràs: vinagre calent, aigua i sabó.

Alguns criteris i eines a l'hora d'anar a comprar

És adequat el producte que comprem per a la funció que volem que faci?
Com afecta a la salut, a les comunitats i a l'entorn el fet de produir-lo?
I transportar-lo? I consumir-lo? I esdevenir un residu?
D'on vénen els productes que comprem?
En quines condicions laborals es produeixen?
Com ens en podem desfer quan ja no siguin útils?
Què vol dir el que està escrit a l'etiqueta? Què no ens diu?

Aquestes són algunes de les preguntes que ens poden ajudar a millorar els nostres hàbits de compra.

Consum responsable

És possible proposar-se que el nostre consum no posi en perill el benestar d'altres persones o comunitats. Així, molts ciutadans/es incorporen motius ètics a l'hora de triar un producte de compra.

És necessària una informació continuada per ser crítics.

Cal ajudar en aquelles iniciatives que volen donar a conèixer els problemes socioambientals derivats de la nostra activitat quotidiana.

Comerç just

El **comerç just** té una llarga tradició en alguns països.

A més d'artesanía i cafès, es pot adquirir una àmplia gamma de productes alimentaris (sucre, galetes, xocolata, espècies, etc.).

Actualment s'estan obrint mercat en altres establiments. Les botigues que tenen algun producte de **comerç just** s'identifiquen amb el distintiu: Xarxa de Consum Solidari.

Agricultura ecològica

No utilitza pesticides ni fertilitzants químics agressius disminuint els problemes de toxicitat. Aplica el principi de prevenció davant de possibles efectes sobre la salut humana. A més, es frena la progressiva pèrdua d'espècies autòctones i adaptades al nostre entorn sense necessitat de plaguicides, transgènics, hormones, etc.

Productes de proximitat o km 0

El comerç a gran escala comporta grans impactes sobre el medi ambient a través de les emissions de gasos d'efecte hivernacle que es generen durant el transport. A més a més, aquest tipus de transport requereix un major ús d'envasos i embalatges, incrementant, així, la generació de **residus**.

Amb els productes de proximitat aquests impactes ambientals es veuen reduïts de forma considerable, aportant beneficis directes i immediats tant als agricultors com als ciutadans.

Des d'un punt de vista econòmic, els productes de proximitat i de temporada també permeten un estalvi en els costos de producció, limitant l'ús de l'energia necessària.

Només són “ecològics” els productes acreditats amb etiquetes?

Un producte “ecològic” és el que en tot el seu procés de fabricació, d'utilització i desús minimitza els impactes que pugui produir en la salut i en el medi. En aquest sentit, el disseny del producte ha de preveure en quin tipus de residu es convertirà i com caldrà tractar-lo. En molts casos, és el sentit comú el que ens pot ajudar a discernir quan un producte és respectuós amb l'entorn i quan no. Un exemple de producte que es pot considerar ecològic és la fusta d'origen local no tractada amb productes químics. Els envasos retornables i els productes a **granel**, per exemple, no porten etiquetes i són també alternatives molt ecològiques.

A Argentona trobem diferents comerços on podem comprar seguint els criteris de **consum responsable** exposats al llarg de la guia: productes ecològics, de proximitat, a **granel**, amb envasos retornables, etc.

Etiquetes i símbols

Fixa't en aquests símbols:

Etiqueta ecològica europea

S'atorga en l'àmbit de la Comunitat Europea a productes que demostrin que el seu disseny, producció, comercialització i utilització ocasionen repercussions reduïdes sobre el medi ambient en tot el seu cicle de vida.

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

El Departament de Medi Ambient i Habitatge l'atorga a productes i serveis que garanteixin als usuaris o consumidors una propietat o característica ambiental per tal d'afavorir la reducció dels residus, la recuperació dels subproductes i l'estalvi de recursos, especialment d'energia i aigua.

Certificat d'extracció sostenible FSC

Segell atorgat pel Forest Stewardship Council, que garanteix les fustes extretes de forma ambientalment apropiada, socialment beneficiosa i econòmicament viable. Malauradament, encara és difícil trobar aquest segell a casa nostra.

Global Organic Textile Standard

Certifica que els teixits són naturals o provenen de cultius orgànics i que compleix amb requisits ambientals en tot el procés de producció (filatura, teixit, rentat, tenyit, embalatge).

CCPAE

L'agricultura ecològica està regulada a la Unió Europea. A Catalunya és el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica qui certifica els productes ecològics tant d'origen animal com vegetal.

Distintiu del sistema de retorn

Aquest símbol identificatiu és el que han de dur els envasos per al sistema de dipòsit i retorn que marca la Llei d'envasos i residus d'envasos.

L'Àngel Blau

Distintiu de qualitat ambiental atorgat a Alemanya per destacar els productes respectuosos amb el medi ambient.

Distintiu de la Xarxa Catalana de Comerços Respectuosos amb el Medi Ambient

Les botigues que formen part de la Xarxa Catalana de Comerços Respectuosos amb el Medi Ambient tenen aquest distintiu com a comerços que garanteixen el dret dels consumidors de comprar d'una manera responsable.

Xarxa de consum solidari

Distintiu de les botigues que tenen algun producte de comerç just.

Fair Trade

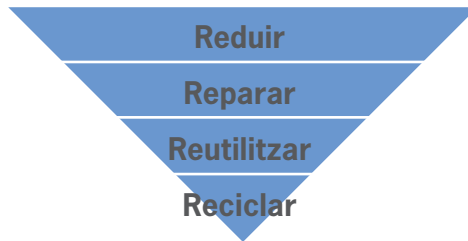
Distintiu de productes de comerç just.

La reparació i reutilització dels materials

A l'hora de comprar hem d'optar per productes que ens ofereixin la possibilitat de reutilitzar-los o recarregar-los i, abans, considerar la possibilitat de reparar els que se'ns han fet malbé. Molts productes que utilitzem a casa es poden comprar recarregables, com per exemple piles i bateries, tòners d'impresora, bolígrafs i portamines, etc.

Hem de practicar totes les "R" i la seva jerarquia donant la importància pertinent a la reparació i la reutilització.

Sovint llencem a la brossa productes que podem aprofitar per altres finalitats o que poden ser reutilitzats per altres persones. Les fires i mercats de 2a mà són una bona oportunitat per allargar la vida útil d'aquests productes.

A la següent adreça electrònica podreu trobar tallers de reparació on donar una segona oportunitat als vostres electrodomèstics, mobles,...

www.millorquenou.cat

El reciclatge i la reutilització dels materials evita la generació d'un residu al convertir-lo en una matèria primera que serveix per crear nous productes: des de la sola d'una sabata a partir d'un pneumàtic vell fins a joies i elements decoratius realitzats a partir de materials reciclats.

L'intercanvi i la prevenció de residus

MERCATS D'INTERCANVI

Es tracta d'espais cívics on es poden intercanviar objectes que ja no ens són necessaris però que, abans de llençar-los, els oferim per si poden ser útils a algú altre. Del que es tracta és d'intercanviar béns, productes de consum o, fins i tot, serveis personals sense requerir diners per fer efectiu l'intercanvi

Podeu visitar la web de mercats i xarxes d'intercanvi de Catalunya

www.intercanvis.net

Els valors de l'intercanvi.

- Intercanviar és una forma d'establir relacions amb altres persones i fer amics.
- Intercanviar és participar d'un comerç sostenible.
- Intercanviar ens ajuda a dur a terme un **consum responsable**.
- Intercanviar és també educar els nostres infants en el consum responsable i en la cura de les seves joguines.

Xarxa de comerços respectuosos amb el medi ambient d'Argentona

Des de la **Fundació per a la Prevenció de Residus** portem anys potenciant la **Xarxa Catalana de Comerços Respectuosos amb el Medi Ambient**. Aquesta Xarxa és una eina que aglutina i coordina diferents Xarxes creades arreu de Catalunya amb criteris de prevenció de **residus** i respecte pel medi ambient.

Aquest any hem volgut acostar-nos a Argentona per conèixer i potenciar totes aquelles iniciatives comercials que tenen en compte el medi ambient en la seva activitat.

El resultat és aquesta guia que, dirigida a consumidors i comerciants i plena de consells per fer un **consum responsable** amb el medi ambient, vol informar també sobre aquells comerços que hem pogut conèixer en les nostres visites a Argentona i que faciliten una compra sostenible.

ALIMENTACIÓ

DISTRIBUCIONS PERARNAU-COLMADO BRESCA	C/ Barcelona, 38-40
LA PEIXATERIA D'ARGENTONA	C/ Barcelona, 18
BOMBONERIA PASTISSERIA ROSER	C/ Doctor Samsó, 36
APPLE FRUITS	C/ Gran, 12
CAN VALLS	C/ Gran, 39
FORN DE PA MORÈ	C/ Gran, 40
MAR FRUITS	C/ Gran, 20
FLECA CASAS	C/ Gran, 62
PASTISSERIA ROSER	C/ Gran, 12
CARNS SELECTES PILAR	C/ Jacint Verdaguer, 24
ARMAND ATELIER DE PASTISSERIA	C/ Nou, 2
FRUITES CA LA LUPE	C/ De les parres, 19-B
BOTIGA DE QUEVIURES BLANCA COLL	Pl. Vendre, parada 7

BOTIGA DE QUEVIURES CAN CIANO	Pl. Vendre, 3
BOTIGA DE QUEVIURES EL PETIT REBOST	Pl. Vendre, 4
NURI BELLATRIU	Pl. Vendre
LA TECA	C/ General Llauder, 46-48

FARMÀCIES

FARMÀCIA SINDREU	C/ Barcelona, 26
FARMÀCIA NÚRIA GUILLEM	C/ Gran, 22

LLIBRERIES - PAPERERIES

LLIBRERIA PAPERERIA ARENAS	C/ Gran, 18
LLIBRERIA CASABELLA	C/ Puig i Cadafalch, 10

CELLERS

VINS ILLAMOLA	C/ Doctor Samsó, 23
CELLER CASTAÑÉ	C/ Sant Genís, 1

ALTRES

DROGUERIA I PERFUMERIA VELLVÉ	C/ Doctor Samsó, 21
FERRETERIA L'EQUIP	C/ General Llauder, 5
TEMPTACIONS I BOTONS	C/ Torres i Bages, 15
AGROPECUÀRIA ARGENTONA	C/ Gran, 44
FLORISTERIA NÚRIA MONTASELL	C/ Doctor Samsó, 10
BOTIGA DE SALUT EL ROURE	C/ Abat Escarré, 3
HERBO DIETÈTICA POLIOL	C/ Joan XXIII, 9

Qüestions per a la reflexió

1. Us heu preguntat mai la quantitat de residus que genereu en un any? si no
2. Procureu disminuir la quantitat de residus que produïu? si no
3. Doneu prioritat als productes a granel amb el mínim embolcall possible? si no
4. Demaneu als botiguers que us proporcionin la compra amb el mínim embalatge possible que asseguri la qualitat del producte? si no
5. Quan aneu a comprar, valoreu l'impacte ambiental dels materials abans de comprar-los? si no
6. Doneu prioritat a la compra de productes en envasos retornables i reutilitzables? si no
7. Heu pensat mai com afecten al medi ambient les bosses i altres embolcalls que agafeu en anar a comprar? si no
8. Sabeu que, malgrat que se separin, alguns envasos acaben en abocadors o incineradores perquè no estan dissenyats per a ser reciclats? si no
9. Accepteu les bosses de plàstic quan aneu a comprar? si no
10. Heu valorat la possibilitat de reduir o suprimir l'ús de la bossa de plàstic? si no
11. Quan aneu a comprar, opteu per la compra de productes de proximitat i/o certificació ecològica? si no
12. Creieu que els productes de neteja agressius netegen millor? si no

Glossari

Abocador o dipòsit controlat: indret destinat a abocar-hi escombraries. Segons la llei catalana reguladora de residus, Llei 6/93, un abocador és “la instal·lació de disposició del rebuig dels residus que s'utilitza per al dipòsit controlat d'aquests en la superfície o sota terra”.

A granel: sense envasar, sense empaquetar, a raig.

Agricultura biològica o bioecològica o producció agrària ecològica: és un sistema de producció i elaboració de productes agraris l'objectiu del qual és l'obtenció d'aliments de màxima qualitat, respectuós amb el medi ambient i sense utilitzar productes químics de síntesi (hormones, medicaments, adobs químics i plaguicides, etc.).

Blister: envàs constituït per una làmina plàstica que ha estat bufada perquè adquireixi la forma de l'objecte que ha de contenir, la qual s'enganxa a una base de cartó o de plàstic, o bé se segella amb paper d'alumini.

Comerç just: activitat mercantil basada en l'equitat de les transaccions, particularment pel que fa a la internalització dels costos socials i a la justa apreciació dels valors afegits.

Consum responsable: manera de consumir que fa que el consum d'uns no posi en perill el benestar d'altres.

Deixalleria, Punt Verd o Centre de Recuperació de Residus: instal·lació municipal on el ciutadà pot portar tota mena de residus domèstics per ser classificats i posteriorment recuperats o tractats adequadament; es redueix, així, l'impacte de les deixalles en el medi.

Incineradora de residus: instal·lació de tractament de la brossa on aquesta es crema a altes temperatures. De la incineració de les escombraries s'originen com a subproductes cendres, escòries, fums i partícules molt contaminants que es dispersen pel medi ambient. Per això, és necessari dotar-les de bons sistemes de filtre i control.

Metalls pesants: elements com el mercuri, el plom, el seleni i el crom, que descarregats en el medi ambient produeixen efectes tòxics i acumulatius si són ingerits per organismes vius.

No biodegradable: persistent en el medi sense possibilitat de ser descompost pels microorganismes del sòl -bacteris i fongs- o per altres processos biològics. Per tant, roman en el medi durant molts anys, o, fins i tot, segles.

Propel·lents: gasos líquats utilitzats en els aerosols que ajuden a disseminar el producte que contenen. Abans es feien amb CFC, productes que afecten la capa d'ozó. Actualment s'han substituït per altres gasos, també contaminants.

Reciclar: transformar un objecte, a través d'un procés industrial, en un nou producte per a un nou ús.

Reducció: estalvi d'una part del consum, en especial quan es fa a costa d'allò que s'estava malgastant.

Residu: deixalla, escombraries, brossa. Segons la llei catalana reguladora de residus, 6/93, és “qualsevol substància o objecte de què el seu posseïdor es despengegui o tingui la intenció o l'obligació de desprendre's”. El concepte de residu té, en certa manera, una connotació de rebuig, de quelcom de què ens volem desempallegar, que fa nosa. Aquesta és una concepció cultural del residu molt arrelada en la nostra societat. Però, és l'única? Valdria la pena entendre els residus com a recursos.

Residus municipals: residus generats als domicilis particulars, als comerços, a les oficines i als serveis, així com els que no tenen la consideració de residus especials i que per llur naturalesa o composició es poden assimilar als que es produeixen en els dits llocs o activitats.

Reutilitzar: tornar a fer servir allò que pot complir la mateixa funció. D'aquesta manera, podem evitar molts residus innecessaris.

GUIA DE BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS A ARGENTONA

Per a més informació, poden adreçar-vos a:

Ajuntament d'Argentona
Tel. 937 974 900
www.argentona.cat

**Fundació Catalana per a la Prevenció
de Residus i el Consum Responsable**
Tel. 936 686 107
www.residusiconsum.org

Diputació
Barcelona

